

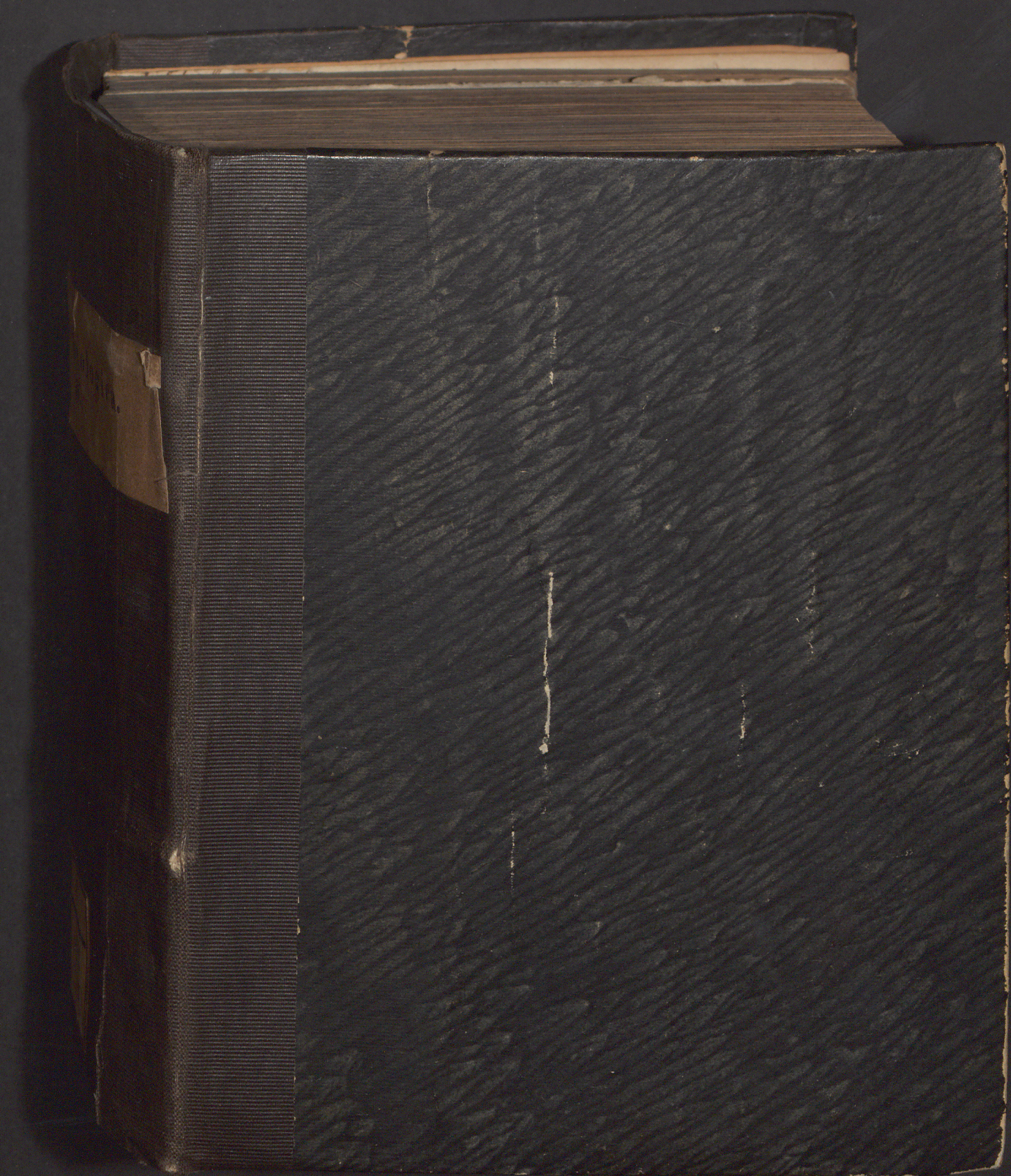
Dissertatio Theologica De Statu Humiliationis Conceptione Et Nativitate Christi

Francofurti ad Viadrum: Literis Johannis Christophori Schwartzii, 1716

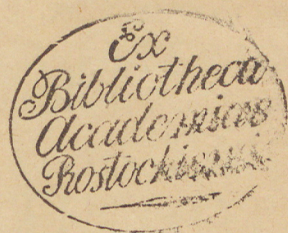
<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1854448463>

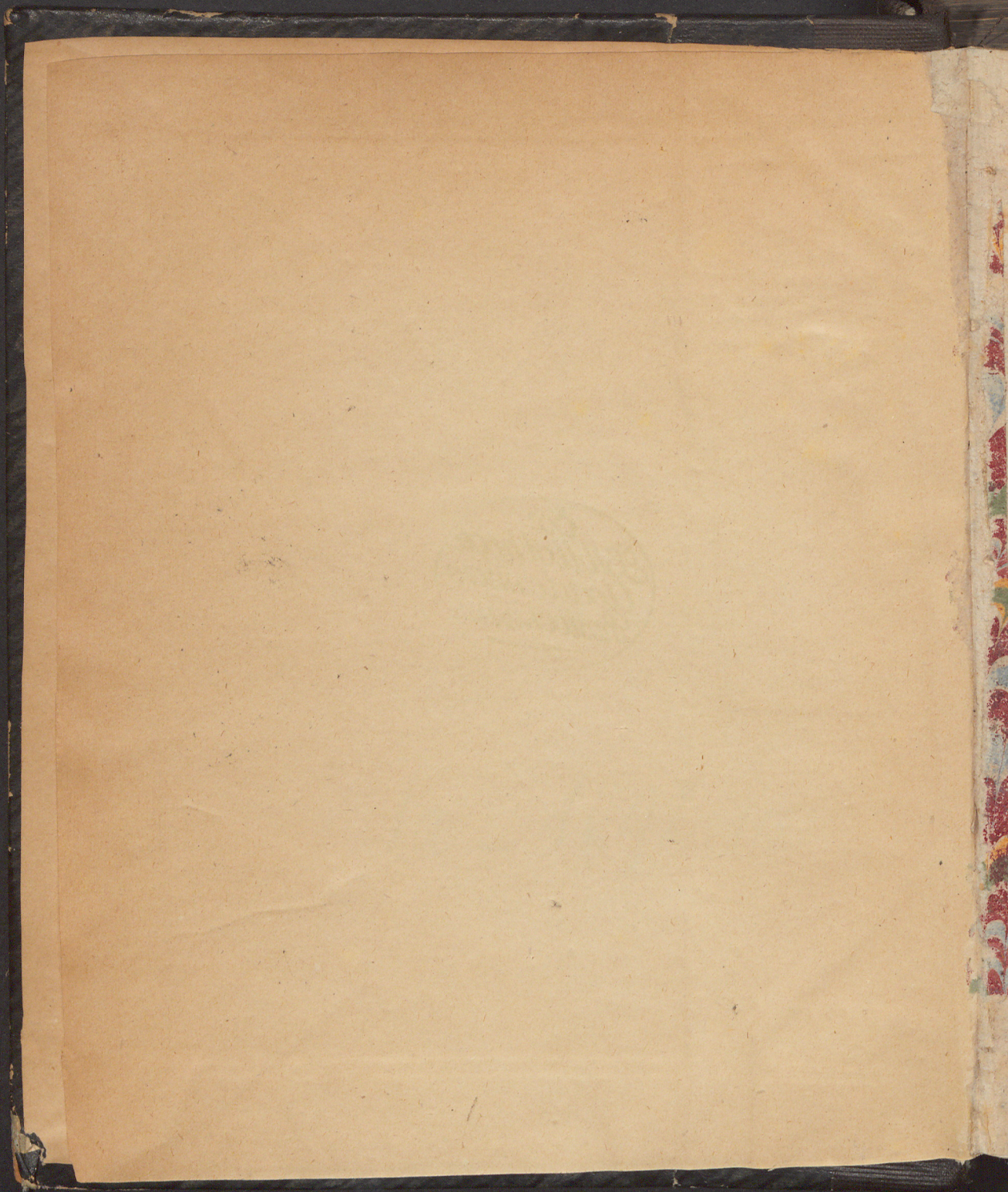
Druck Freier Zugang

Fa - 1092 (115)

DISSERTATIO THEOLOGICA
DE
STATU HUMILIATIONIS
CONCEPTIONE ET NA-
TIVITATE CHRISTI,

Quam

ASPIRANTE GRATIA DIVINA,
IN UNIVERSITATE FRANCOFURTANA,
PRÆSIDE

DN. BARTH. HOLTZFUS, D.

PROF. THEOL. atq; ECCLESIASTE ORD.

Fautore suo honorando

Ad. D. XVII. Jun. A. C. MDCCXVI.

Modesto Eruditorum Examini
exponit

JOHANNES GEORGIUS PAULI,

Vratislavia Silesius.

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
Literis JOHANNIS CHRISTOPHORI SCHWARTZII.

DISSERTATIO
DE
STATU HUMILIATIONIS
CHRISTI.

§. I.

Ad acquirendam salutem hominum æternam *duplex Status* Christi Necessarius fuit: HUMILIATIONIS sc. & EXALTATIONIS: Quorum utrumque proinde Scriptura Veteris ac N. T. variis locis delineavit,

& Christum subiisse docet, qualia sunt in Veteri Test. Pl. 8, 7. Heb. 2, 7. *Páulo Angelis minorem fecisti, quem gloria & honore coronasti, & omnia constituisti sub pedibus ejus.* Pl. 16, 9. 10. *Caro mea requiescet in spe: Nam non derelinques animam meam apud inferos, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Pl. 110, 7. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.* Ies. 53, 10. *Domini voluit conterere eum in infirmitate; Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum & Voluntas Domini in manu ejus dirigetur.* in Novo Test. Luc. 24, 26.

Opor-

Oportuit Christum pati & ita intrare in gloriam suam. Phil. 2, 6. 7. seqq. Christus cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem DEO, sed semet ipsum exinanivit, formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus & habitu inventus ut homo. Humiliavit se ipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis; Propter quod & Deus exaltavit illum. &c. &c. adde Psalm. 22, 24. seq. 1. Pet. 1, 11. c. 3, 18. 1. Cor. 15, 4. 1. Tim. 3, 16.

DE STATU HUMILIATIONIS.

§. II. Hic Græce vocatur κένωσις, ταπείνωσις, ἐλάττωσις Latine *Humiliatio, Exinanitio, Depressio, Dejectio.*

§. III. *Subiectum* Quod Humiliationis est Christus, DEI & Hominis Filius, qui, qua homo, fuit in forma DEI; qua filius DEI, ipsa DEI forma & imago DEI inconspicui, Heb. 1, 3. indeque DEO æqualis: Qui nihilominus æqualitatem Dei non ambitiose ostentavit, ut solent, qui per rapinam aliquid invaserunt & acquisiverunt; sed se ipsum, volente Patre liberrima sua Voluntate, ἐκένωσε, *dejecit non mutando Divinitatem suam, sed assumendo mutabilitatem nostram*, conditione servili suscepta, qua non ipse sibi ministrari curavit, sed aliis servivit, Patri obediens factus ad mortem, mortem autem crucis, Phil. 2, 6. 7. 8. Matth. 20, 28. Job. 10, 18.

§. IV. *Subiectum* Quo est Natura Christi humana, cujus sublimitas atque Eminentia resultabat ex Unione cum Divinitate; qua vero absconditâ ac tectâ, miser & reliquis hominibus similis esse voluit, omni dignitate, Majestate & gloria, ex Unione hypostati-

postica fluere debita, abdicata, atque e contrario omnium miseriarum, Paupertatis, persecutionum, contemptus, dolorum, Passionum, Mortis ac Sepulturæ, perpeffione admiffa; quare non a Passione extrema, omnium graviffima, sed a Conceptione & Nativitate Statum Humiliationis censemus auspicandum.

§. V. Tametsi autem in hoc Statu passim Eminentiam suam sub humana variisque Calamitatibus obnoxia Carne occultaret; quandoq; tamen *Gloriam* suam *Divinam Exeruit*, teste Historia Evangelica, Joh. 1. 14. *Vidimus Gloriam ejus, gloriam q̄s. unigeniti, à Patre, plenum Gratiæ & Veritatis.* Maxime in *Conversione Aquæ in vinum*, Joh. 2. 11. in *resuscitatione Filii Naimitici*, Luc. 7. 16. *excitatione Lazari*, Joh. 11. 4. in *sanatione surdi & muti*; Marc. 7. 37. in *prostratione lictorum qui vincire eum volebant*, Joh. 18. 5. adde Joh. 5. 21. C. 7. 46. Matth. 17. 2. Joh. 3. 2.

§. VI. *Forma* non consistit in omnimoda Deitatis depositione: Nam quod λόγος semel assumsit, nunquam deposuit: Mansit enim DEO par. Joh. 5. 18. Sed est μορφῆς τῆς θεῆς, & status divini occultatio sub forma servili. Phil. 2. 7. 2. Cor. 8. 9.

§. VII. *Finis* fuit 1. Passio pro peccatis nostris in forma illa servili. Pf. 69. 5. Jel. 53. 24. 25. Matt. 20. 28. Phil. 2. 6. 7. 2. Cor. 8. 9. Gal. 4. 4. 5. 2. Salutis nostræ acquisitio. 3. veræ sanctimonix in hominibus productio, horumq; ad statum supernaturalem evectio, Joh. 1. 9. 1. Pet. 1. 4. eaque de causa non solum Doctrinæ cœlestis promulgatio, Matth. 5. 2. 3. seqq. Tit. 2. 6. sed & exempli exhibitio, Matth. 11. 29. C. 16. 24. Joh. 13. 15. 1. Pet. 2. 21. Phil. 2. 5. seqq. Joh. 14. 6.

§. VIII. Adjuncta sunt *I. Veritas*, quæ probatur ex locis supra allatis. §. I.

§. IX. *Necessitas, ex parte DEI*. Duo enim requirebantur *I.* ut DEus placaretur, per passionem & mortem Christi, *2.* ut gratia per mortem Christi acquisita nobis applicaretur. *II. ex parte Christi*: Christus duplicē *χρῆμα* sustinere debuit, *1.* Mediatoris, qui pro nobis satisfaceret, *2.* capitis, quod nos regeret salutemque nobis applicaret. *III. ex parte nostri*. Duobus n. malis urgebamus *1.* reatu coram DEO *2.* macula peccati in nobis. *IV. ex parte salutis*. Quia *1.* impetratio, *2.* applicatio ad perceptionem salutis requirebantur.

§. X. *Terminus à quo* hujus status est, Conceptio & Nativitas: *Terminus vero ad quem* est Sepultura & Descensus Christi ad inferos. Ubi distinguimus inter *Ingressum, Progressum & Egressum*: atque ut Ingressum à Conceptione & Nativitate auspiciamus: Ita Progressum Vita ærumnosa variisque miseriis oppleta; Egressum tandem Passionibus Morti præviis, sepultura ac Descensu ad Inferos finimus.

§. XI. Humiliationis primus *Gradus* est *Conceptio*.

DE CONCEPTIONE CHRISTI.

§. XII. Ne Genus humanum in peccatum lapsum miseria ac dolore tabesceret æternumque periret, DEus illud non sine spe veniæ, Angelorum lapsum instar, abjecit, sed Mediatorem ex muliere nasciturum promisit ac tempore destinato misit, qui non tantum nomine DEI cum hominibus ageret, iisque Voluntatem DEI de rationibus salutis hominum significaret, sed & nomine hominum per Sacrificium Corporis sui coram DEO compareret. §. XIII.

§. XIII. Hinc Deus *Philanthropia* & generis humani extrema miseria ductus statim post lapsum indubitatis *Oraculis*, fide suscipiendis, *Semen Mulieris*, *Dragonis infernalis Caput contritutum* Gen. 3, 15. semen Abrahami, Gen. 22, 18. Gal. 3, 80. *Pacificatorem ex tribu Juda*, ex familia Davidis proditurum Gen. 49, 10. Heb. 7, 14. Jes. 11, 1. Jer. 23, 5. *Prophetam instar Moysi*, Devt. 18, 15. Act. 3, 22. *Filium Virginis*, *Bethlehemi nasciturum* Jes. 7, 14. Mich. 5, 5. Luc. 2, 4. *Immanuel*, Jes. 7, 14. Matth. 1, 22. 23. *Desiderium Gentium*, Hag. 2, 8. *Angelum Fæderis*, Mal. 3, 1. promisit, qui rebus humanis collapsis succurreret, omniaq; in integrum restitueret. Hinc Angelum *Gabrielem* ad annunciandam *Conceptionem Christi* misit, Luc. 1, & Christo *Corpus aptavit* Heb. 10, 5.

§. XIV. *Subiectum* quod est Christus θεάνθρωπος; Quomodo enim actiones; Sic etiam passionibus sunt suppositorum. *Subiectum quo* est Natura Christi humana.

§. XV. *Principium activum* est Spiritus sanctus Luc. 1, 25. Cujus Actus ἐπιλεύσις consistunt. 1. in sanguinis purissimi separatione. 2. in ejusdem sanctificatione, in Corporis formatione & elaboratione. In qua actione Spiritus Sanctus se non habuit σπέρματινῶς; Sed ἀνισχυτικῶς, non materialiter, s. seminaliter; Sed efficienter & Architectonice. Non enim per Virtutem Altissimi hic intelligitur Divina Christi Natura, quod Veteribus & recentioribus quibusdam placuit; Sed tertia Deitatis Persona.

§. XVI. Opinionem Veterum quorundam Titi Bostrensis, Gregorii Nysseni, Ruffini, Theophylacti, Joh. Damasceni, aliorumque: item recentium aliquorum,

rum, qua per *Virtutem Altissimi* ipsum DEI Filium intelligunt, qui Sanctam Virginem obumbraverit i. e. in eam descenderit, ineffabili potentia ac modo corpus sibi formaverit, quin domum ac templum sibi ædificaverit, ut non impugnamus, ita nec nostram facimus, sed Auctoribus suis relinquimus defendendam. Vid. *Petavium* Theolog. Dogmat. Tom. 2, de Trinit. lib. 3. C. 6. §. 4.

§. XVII. Nec Spiritus Sanctus dici debet *Pater Christi* respectu humanæ Naturæ, ut statuunt Soci-niani; qui volunt Spiritum S. supplevisse vices Pa-tris, nec tantum fœcundasse uterum B. Virginis; Sed & creasse substantiam aliquam, quæ in uterum virginis fuerit immissa, ita ut ex massa illa & virgi-nis semine conceptus & genitus sit Christus.

§. XVIII. Negativæ rationes sunt. 1. quia Heb. 7, 3. Christus est ἀνθρώπος secundum humanam naturam. 2. quia Christus unum tantum habet Patrem, Joh. 1, 18. c. 5, 17. Cujus respectu dicitur unigenitus, unicus & proprius DEI Filius, Joh. 1, 18. c. 3, 19. Rom. 8, 32. 3. quia Pater filium sibi genuit per essentiæ com-municationem: quæ definitio generationis Spiritui S. non competit. 4. Neque filius procedit, mittitur, aut donatur à Spiritu S.; Sed Spiritus S. à filio proce-dit, mittitur & donatur. Joh. 15, 26.

§. XIX. *Josephus S. Mariæ Sponsus*, quamvis Chri-stum non genuerit, Conjugii Lege tamen, fama & quia Nutritius erat, *Pater Christi* vocatur, Luc. 2, 33. 48. Pater np. Curæ non Naturæ. Et quia vox τέκτων Fa-brum & lignarium & ferrarium quin *Architectum* signi-ficat, hinc *Hilarius* & *Beda* a communi sententia recesserunt, & *Josephum* non lignarium sed fer-rarium

rarium fuisse voluerunt; Cui errori ambiguitas vocis *τέκλον* occasionem dedit.

§. XX. *Principium Passivum totale* est S. Maria Virgo, in qua & ex qua Christus conceptus est. *Partiale* verò est uterus Mariæ Virginis, in quo Corpus Christi formatum est, non momento; sed *successivè*, ut patet. i. Ex Historiâ Evangelica, ubi actus conceptionis, gestationis, & Nativitatis Christi distinctè recensentur, iisque tempus ordinarium tribuitur, Luc. i, 38, 56. 57. Luc. 2, 6. 2. quia Christus ratione Humanæ Naturæ nobis dicitur per omnia similis ne infirmitatibus quidem exceptis; Sed solo tantum peccato. Mat. 2, 6. 7. Heb. 2, 14. 15. c. 4, 15. 3. quia corpus Christi natum & in lucem editum *successivè* crevit; quod si Christo ignominiosum non fuit, neque etiam *successiva* formatio erit. 4. quia nulla miracula sine necessitate fingenda sunt: Scriptura v. hic nullam miraculi mentionem facit.

§. XXI. Conceptus *autem* fuit Christus *ἀναυδότητος* sine peccato, quia conceptus & genitus fuit non vi communis benedictionis Gen. i, 28, sed singularis promissionis, quæ extat Gen. 3, 15. quæ promissio demum post lapsum facta fuit.

§. XXII. *Forma* Conceptionis consistit in admissione Christi in uterum maternum. Luc. i, 31. 35.

§. XXIII. *Objectum* cui Conceptio Christi destinata fuit est universum Genus humanum, Gen. 3, 15. *Semen Mulieris conteret Caput Serpentis*. Rom. 5, 18. 19. *Sicut per unius delictum factum est ut omnes homines damnarentur: Sic & per unius justitiam fit ut omnes homines justificentur. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita & per unius obedientiam*

B

justi

justi constituentur multi. quod Augustinus vel, Prosper in Articulis falso impositis, Artic. 1. emphatice expressit inquiring: Per unam omnium naturam omnium Causam a Domino nostro in veritate susceptam esse, & Justinianus Imperator Edicto quod fidei ejus confessionem continet, ait: Ipse igitur verus filius Dei omnes nos indutus est, ut omnes induamur unum DEum.

XXII. Quibus consentiunt ex Reformatis JOH. HOOPERUS Anglus, Episcopus Glocestr. in *Præf. ad Exposit. Decal.* qui Protevangelium ita explicat: *Post lapsum Adami eatenus se extendit virtus & efficacia promissi divini ad salutem hominis, quatenus rigor & justitia legis valet ad homines ob peccatum condemnandos. quod probat ex Rom. 5, 18. & Gen. 3, 15. ac pergit: Quemadmodum autem in ipso eramus mali participes: ita in ipso quoque eramus, cum DEus Gratiae promissum ipsi fecit, ejusdemque gratiae participes facti, non ut Adami filii, sed ut Filii promissi.* BULLINGERUS in *Oratione de Moderat. servanda in negotio Provid. & Prædest. ap. Hottinger. Hist. Eccles. Sec. 16. part. 4. cap. 6. §. 23. p. m. 763. 813. 814. 815.* DEus primum illum Proto-parentem nostrum excussum arte Diaboli, & sua ipsius prava cupiditate, immersum que morti ac perditioni, restituens, omnes posteros suos universum vid. mortalium genus opus suum perire noluit; Invenit autem medium, per quod servaretur homo: ne tamen aliquid peccaretur in justitiam, Christus Dominus is est, per quem Patri placuit omnia erga se reconciliare & recapitulare, quæ in cælo & quæ in terra. Col. 1. Hoc n. illud ipsum est, quod Deus prima prædicatione Evangelica tam Protoparentibus nostris, quam omnibus nobis annuntiavit, dicens: Gen. 3. Inimicitias ponam inter Te & mulierem illam, &c. RUD. GUALTHERUS *Commentar in Jes. c. 69. p. 375. Docent vaticinia Prophetica, Jesum*

sum Christum universalem esse mundi Salvatorem, qualem etiam primæ promissiones describunt, quæ de illo datæ sunt. Etenim Adamo Parenti nostro promissus fuit, ut illum ad omnes ejus Posteror pertineret constaret. Idem in Matth. 22. p. 127. Quia Adamo parenti prima de Christo Salvatore promissio facta est, in eodem simul omnibus hominibus Salutis spes aperta est, ut illum omnes ad se pertinere discerent. Eadem habet in Rom. 5. Hom. 26. p. 64. it. in 1. Joh. 2. Hom. 5. Quanti vero, adductus hic, Gualterus inter Reformatos suo tempore æstimatus sit, legi potest in Altingii Histor. Eccles. Palatin. p. 240. JOH. CALVINUS in Gen. 3. 15. Quam late propagabitur hominum genus! In Luc. 3. 38. Scimus, statim a primi hominis defectione (Salvatorem) omnibus fuisse necessarium, sicut etiam tunc destinatus fuit toti Mundo. Ceterum admirabili DEI consilio factum est, ut Christum Lucas nobis Adæ filium proponeret; eundem vero Matthæus includeret in una Abrahamæ familia. Nihil enim nobis prodesset, Christum esse datum a Patre salutis autorem, nisi promiscue esset omnibus communis; sciamus ergo patefactam & exhibitam toti humano generi in Christo salutem esse: quia Filius Noë & filius Adam non abs re vocatur. RAPHAEL EGLINUS Iconius, Professor Theol. Marburg. Disp. de Fædere DEI A. 1613. habita Part. 3 Th. 43. Diligenter discriminandum inter Decretum Generale DEI Fædus Gratiæ cum toto Genere humano sancientis & ex consilio Voluntatis suæ in Adamo indefinite omnibus proponentis cum conditione, ut homines resipiscant & credant. Et inter Decretum Electionis peculiare, quo requisitam Conditionem in iis, quos Christo ab æterno dare statuit, gratiose ipse implet. Th. 44. Prius concernit remedium communi lapsui oppositum tanq. Salutis humanæ medium, ut sicut in Adamo, in Ipsius lumbis, omnes posteror ceciderunt: ita in eodem omnibus communis Promissio

missio de semine mulieris contrituro Caput Serpentis fieret.
 &c. JOH. CROCIUS, in 1. Tim. 2, 4. p. 80. PAUL.
 STEINIUS Disp. de æterna Dei Prædestinat. A. 1622.
 Cassellis habita Th. 16. & 17. Promisit DEUS statim in
 Paradiso post Lapsum Adamo, & in eo toti generi humano,
 æternæ mortis reo facto, semen Mulieris, contrituro Caput
 serpentis Gen. 3, 15. adeoque communi totius generis hu-
 mani perditioni a Satana inductæ commune opposuit re-
 medium per Messiam ejusque Passionem ac Mortem paran-
 dum, cujus virtute omnes, modo vera Fide sibi illud appli-
 caturi sint, a morsu Serpentis convalescere æternumque ser-
 vari possint: quam Promissionem DEUS in plenitudine tem-
 poris implevit, misso in hunc Mundum filio suo nato ex mu-
 liere & facto legi obnoxio, ut eos qui Legi erant obnoxii
 (obnoxii a. erant ad Unum omnes singuli, nemine excepto)
 redimeret, Gal. 4, 4, 5. Quibus suffragantur Wolfg.
 Musculus. Britanni in Actis Synod. Dordr. Joh. Davenant.
 Sam. Wardus, Rich. Baxter, Joh. & Conr. Bergius, Lud.
 Crocius, Matth. Martinus, Gerh. de Neufville, Joh. Camero.
 Amyraldus, Dallæus, Testardus, quorum loca indicata
 sunt Loc. de Fœdere Gratiæ §. 25. Omnibus autem il-
 lustrior est & controversiam decidit Confessio
 FRIDERICI III. in Syntagm. Confes. p. 148. Credo &
 confiteor Jesum Christum - - pro Nobis mortuum ut nos
 a maledictione quæ per primorum Parentum nostrorum A-
 dami & Hevæ peccatum in omnes homines hæreditaria suc-
 cessione pervaserat, assereret. ibid. p. 150. Semen Mulieris
 qui est Dominus J. C. mactatum, ut pro totius mundi pecca-
 tis plenam perfectamque Satisfactionem præstaret. quam
 Confessionem laudant Calovius Syst. Theol. Tom. 7.
 p. 531. Varenius Breviarii Controv. Theol. Supplemento
 p. 47. & Wittenbergenses im gründlichen Beweis/ p. 177.
 S. XXIII.

§. XXIII. *Finis* est 1. Declaratio Misericordiæ Dei
2. Salus nostra, Math. 1, 21 3. Conceptionis nostræ im-
mundæ sanctificatio. Heb. 2, 17. 18.

§. XXIV. Ex quibus hæc Conceptionis Christi
exstruitur Definitio: Conceptio est primus Humili-
ationis Gradus quo Filius DEI per operationem Spiri-
tus S. secundum Oracula V. T. ex substantia Mariæ
Virginis carnem humanam induit, ut in ea & per
eam salutem nobis acquireret æternam.

§. XXV. *SECUNDUS GRADUS* Exinanitionis
est Nativitas.

DE NATIVITATE CHRISTI.

§. XXVI. Hæc describitur Luc. 2, 4. 5. 6. Gal. 4,
Hebr. 2, 80. estque secundus humiliationis Gradus
quo Filius DEI ex S. Maria Virgine, illæsa Virgi-
nitate, tempore a DEO destinato Bethlehem in lu-
cem editus est, ut fieret hominum Salvator.

§. XXVII. *Subjectum* quod est Christus θεῶν ἄνθρωπος,
unde Concilium Ephesinum S. Mariam θεοτόκον de-
finivit.

§. XXVIII. *Subjectum* quo est humana Christi
Natura. *Subjectum* ex quo totale est S. Virgo Maria;
partiale verò est uterus Virginis. Jes. 7, 14.
Math 1, 2. Luc. 2, 4. 5. 6. Jes. 9, 5. 6. 7.

§. XXIX. *Forma* est infantis ex utero ma-
tris aperto egressio. Luc. 2, 24. Coll. Exod. 23, 2.
ubi Lex de primogenito uterum aperiente Christo
recens nato applicatur. Errant igitur, qui statuunt,
Mariam Christum clauso utero peperisse; Ne-
que partus αἰώδιμος i. e. doloris expers ex Scriptura
probari potest, Gen. 3, 16. Joh. 16, 21.

§. XXX. Attamen ut fuit ante, ita mansit in & post partum *purissima Virgo*, quod contra *Helvidium & Antidico-Marianitas Hieronymus* recte defendit. *Fratres* enim, qui Christo tribuuntur, Marc. 3, 32. more Hebræorum *cognatos* significant, & *primogenitus* appellatur, ante quem nullus alius ex illa matre genitus est sine respectu an alius vel nullus sequatur. Adverbium *Donec* Continuativum non semper tempus Præteritum ita determinat, ut futurum excludat, sed sæpius indeterminate sumitur, ut tempus sequens omne includatur ac per semper in affirmativis, per Nunquam in negativis prædicationibus exponi debeat, v. gr. Gen. 8, 7. Matth. 28, 20. 2 Sam. 6, 22. Ps. 110, 1. Conf. Glasf. Grammat. L. 3. Tract. 5 de Adverb. Can. 12. p. 453. vel p. 960.

§. XXXI. *Objectum* cui Nativitas Christi destinata fuit est *Genus humanum* ex Lapso Adami miserum; *primario* quidem *Judæi*, quibus proinde Angelus de nato hoc Salvatore gratulabatur, Luc. 2, 10. Matth. 15, 24. *Non sum misus nisi ad oves, quæ perierunt, domus Israel.* Rom. 15, 8. *Secundario* *Gentiles*, qui cum *Judæis* totum *Genus humanum* constituebant. Hinc *Salus hæc*, a maxima *Judæorum* parte repudiata *Gentilibus* oblata fuit, Joh. 1, 11. *In propria venit, sed sui non receperunt eum, dedit v. potestatem filios DEI fieri, his qui credunt in nomen ejus.* Act. 13, 46 47. ex quo tempore secundum destinationem DEI, salutaris hæc *Gratia communis* facta est omnium hominum, ab omnibus fide recipienda: Tit. 2, 11. *Apparuit Gratia DEI salutaris omnibus hominibus, erudiens nos, &c.* Luc. 2, 31. 32. secundum Oraculum *Jes. 49, 6* quæ emphatice expressit *Ambrosius* in Ps. 118. *Serm. 8. fere extremo*

extremo: *Mysticus Sol ille Justitiæ omnibus ortus est, omnibus venit, omnibus passus est, & omnibus resurrexit ideo a. passus est, ut tolleretur peccatum mundi. Si quis autem non credit in Christum generali beneficio se fraudat: ut si quis clausis fenestris radios Solis excludat, non ideo sol non ortus est omnibus, quia calore ejus se ipse fraudavit, sed quod Solis est, prerogativam suam servat: quod imprudentis est, communis a se gratiam lucis excludit. Quod et significantibus verbis exposuit CALVINUS in Luc. 2, 10. Quod gaudium ad se pertinente privati sunt magna ex parte Judæi, eorum incredulitate factum est, sicuti hodie omnes communiter invitat DEUS ad salutem per Evangelium, sed facit mundi ingratitudo, ut Gratia hac PERÆQUE omnibus exposita pauci fruantur. ibi. Nunc diruta maceria ad totum humanum genus spectat eadem Legatio: nam Christus pacem annunciat non tantum iis qui prope sunt, sed qui procul, nec minus extraneis quam domesticis, Eph. 2, 17.*

§. XXXII. *Finis est vel Summus Luc. 2, 14. vel Subordinatus. Summus est Gloria, Veracitatis DEI, Luc. 1, 54. 55. 70. 71. Rom. 15, 8. 9. Sapientiæ, 1 Pet. 1, 12. Eph. 3, 9. 10. Misericordiæ, Luc. 1, 78. Joh. 3, 16. Rom. 5, 8. 1 Joh. 4, 9. Sanctitatis & Justitiæ, Act. 20, 28. 2 Cor. 5, 19. Potentiæ, Luc. 1, 49. 51. Subordinatus, est Hominum Redemptio. Luc. 1, 74. Joh. 3, 16. Eph. 1, 7. 1 Joh. 3, 8. vera Sanctimonia, Luc. 1, 75. Tit. 2, 11. 12. Act. 3, 26. Rom. 6, 18. Matth. 1, 21. Vita æterna, Joh. 3, 16. 1 Joh. 4, 9.*

§. XXXIII. *Effectus est Pax Conscientiæ in credentibus, Luc. 2, 14. Col. 1, 20. Rom. 5, 1. in mundo, Cessatio idololatriæ, quod fatetur ipse Dæmon in verbis, qui circumferuntur:*

M.

*Me Puer Hebræus Divos DEus ipse gubernans
Cedere sede jubet tristemq; redire sub Orcum.
Aris ergo dehinc tacitus discedi to nostris.*

§. XXXIV. *Locus* Nativitatis est *Bethlehem* secundum Oraculum Mich. 5, 2. quod impletum, Luc. 2, 4. 11. Dissentiunt vero Interpretes, num Christus in ipsa urbe, oppido s. vico Bethlehem, an vero in agro, suburbio ejusq; diversorio vel spelunca ejus natus sit? Posterius vult *Justinus Martyr*, non procul Judæa natus & educatus, cujus temporibus satis recens fuit rei memoria, & *Scriptor* vetus *Homilia*, quæ inter opera Chrysostomi edita fuit; ex ceterioribus Cæf. *Baronius*, *Montacutus*, *Grotius*, aliique Viri Docti, quorum opinionem licet non improbabilem censeamus, priorem sententiam tamen huic præferimus propter rationes seqq. (1.) Micheas c 5, 2. & Matthæus 2, 6. it. Joh. 7, 42. dicunt Christum ex Bethlehem proditum fuisse & prodiisse. (2.) Matth. 2, 1. 5. Luc. 2, 4. affirmant, Christum Bethlehemi (ἐν βηθλεέμ) natum esse. (3.) Pastores Bethlehemum properant, ab Angelis instructi, Luc. 2, 15. (4.) Herodes Magos Bethlehemum (εἰς βηθλεέμ) mittebat, ubi, ingressi domum, invenerunt puerulum, Matth. 21, 11. (5.) Consentiant Ecclesiæ Doctores omnium seculorum, paucis exceptis.

§. XXXV. *Tempus* est vel *Generale* vel *Speciale* vel *Specialissimum*. *Generale* est quod Christus natus est in *Complemento* Vaticiniorum Vet. Test. Gal. 4, 4. quando sc. *Sceptrum a Juda* auferendum vel ablatum fuit, Gen. 49, 10. quando 70. *Hebdomades Danielis* vel finitæ erant vel finiebantur, Dan. 9, 24. seq. *Templo* adhuc stante, in quod *Dominus* & *Angelus fœderis* it.

it. *Desiderium gentium* venire debuit, Hag. 2, 4. 10. Mal. 3, 1.

§. XXXV. *Tempus Speciale* Nativitatis Christi, indicat Lucas c. 2, 1. inquit, infantem hunc *Imperante Augusto* in lucem editum esse & quidem cum Augustus censum ageret, ut numerum subditorum suorum cognosceret. Vulgo quidem ex Luc. verbis v. 2. creditum fuit *Quirinium* tunc temporis, in Judæa Procuratorem s. Præsidem fuisse; Verum cum *Josephus* Antiq. Jud. l. 16. c. 17. L. 17. c. 7. L. 18. c. ult. non *Cyrenium* vel *Quirinium*, sed *Sentium Saturninum* & *Quintilium Varum*, illius successorem, nominet; *Tertullianus* quoque contra Marcion. 4. c. 19. censum per *Sentium Saturninum* actum, referat; quin, *Tertullianus* Tabularum hujus Censui non semel meminerit c. l. inde dubitandum non videtur, Jesum, *Quintilio Vario*, *Syriæ* Præsidi, natum esse, fatente *Huetio Demonstrat. Evang. Propos. 9. §. 3.*

§. XXXVI. Nec tamen putamus, Luc. 2, 2. pro *Cyrenio Saturninum*, vel cum *Huetio*, *Quintilium* substituendum esse, vel cum *Cappello*, *Hist. Jud. Comp. p. 107.* parenthesin illam v. 2. insititiam declarandam esse: Temeritatis enim & audaciæ nota inuri posset ei, qui receptam Lucæ lectionem sollicitaret, non diffitente *Huetio*; Sed censemus potius, verba Lucæ v. 2. ita reddenda esse: *Hæc descriptio prius, s. ante facta est, quam præsideret Syriæ Quirinus*; quia *πρωτῆς* vel *πρωτος* alibi etiam *πρωτερος* vel *πρωτερον* significat: ut Joh. 1, 27. c. 15, 18. c. 20, 4. Quam explicationem primus protulit Joh. Georg. *Hervartus* Chronol. c. 241 242. et amplexus est *Grotius* Commentar. in Luc. 2, 2. Th. *Reinesius* in Epist. ad Rupert.

57. it. Joh. Coecejus in Luc. 2, 2. & Jac. Perizonius *Disf. de Augustea Orbis Terrar. Descriptione*, §. 21. 23. &c.

§. XXXVII. *Specialissimum Tempus*, Annum, Mensem, & Diem Nativitatis designare debebat; verum Lucas c. 2, 1. *Imperium* quidem *Augusti* nominat, *Annum* autem *Imperii Augusti*. uti *Herodis* tacet, indeque Connexio æræ Christianæ cum æra Augusti dubia manet: quam alii a Cæde Jul. Cæsaris, alii a Triumviratu, alii a Victoria Aëtiaca, alii a delato ei nomine Augusti, ducunt; ac *Dionysius Exiguus*, natione Scythæ, professione Monachus, Abbas Romanus, qui floruit A. circiter 532. sub Imp. Justiniano primus a Nativitate Christi Annos supputavit, cujus Æram Christiani hodie sequuntur, tametsi hæc Æra secundum Chronologos plerosq; peccet *μεταχρονισμῷ* s. defectu annorum aliquot, quamvis alii *annum*, alii & quidem plures *biennium*, alii quoque *triennium*, alii *quadriennium*, alii *quinquennium*, Cappellus *sexennium* numerent. Neque de *Anno* tantum sed de *Mense* etiam dubitatum fuit ac dubitatur, nonnullis *Januarium*, aliis *Aprilem*, aliis *Octobrem*, vel finem *Septembris* cum Scaligero, Beroaldo, Calvisio, plerisq; *Decembrem*, cujus 25. die Natalitia hodie celebrantur, constituentibus ex Latinorum Traditione. *Diem* autem definire solius DEI est, non hominis.

§. XXXVIII. Pro Decembri, ejusque 25to Die rationem petunt ex Joh. 3, 30. *Illum oportet crescere, me autem minui*: quasi Johannes Bapt. dicere voluerit: Christum circa Solstitium hybernium natum oportet cum Sole crescere; me v. Johannem circa Solstitium æstivum. 24. np. Junii die natum oportet cum Sole decrescere, adeoque minui. Verum explicatio ea precaria est, nec locus citatus respicit nativitatem vel Christi vel Johannis Bapt. sed docet, non Johannem Bapt. sed Jesum Naz. esse Messiam, quem proinde Auctoritate

tate ac Fama Muneris oporteat crescere, ita ut omnes & ipse Johannes Bapt. eum amplectantur & sequantur; Johannem vero prodromum, deposito munere suo, oportere extenuari ac tandem disparere, ut Lucifer, stella, oriente Sole.

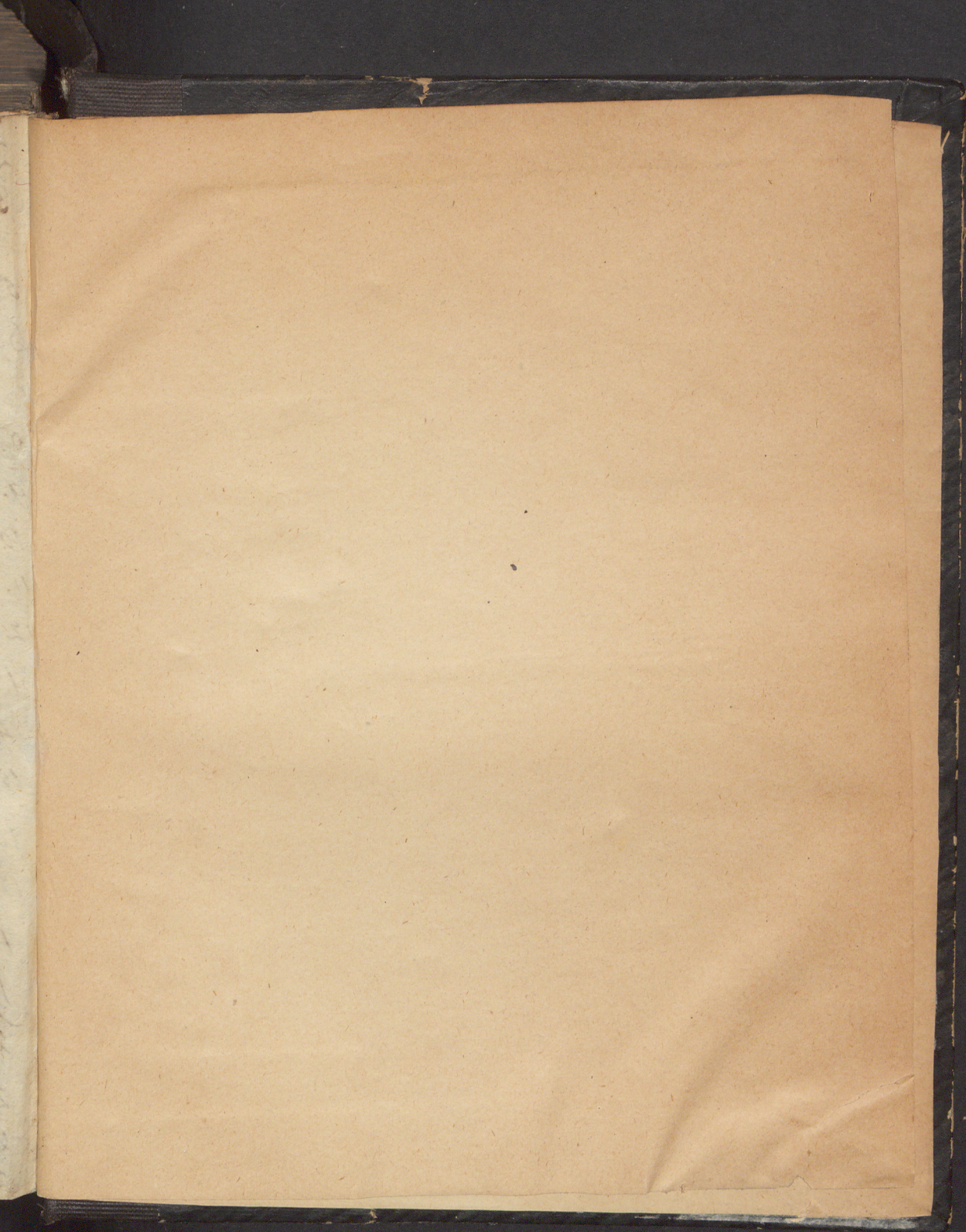
§. XXXIX. Nec *Zacharias*, Joh. Baptista Pater, Summus Pontifex fuit, qui cum Sangvine, in *Festo Expiationis*, Adytum ipsum semel Anno, mense Tisri, ingressus est, unde Viri quidam Docti fundamentum petunt, Christum mense Decembri natum esse; Sed fuit Sacerdos gregarius *clasis Abia*, Luc. 1, 5. sorte electus ad thurificationem & oblationem Sacrificii quotidiani, matutini & vespertini, quam *Ἐφθῳγία* suam similiter ceteris Sacerdotibus classicis observavit. Mensis etiam Tisri respondet parti Septembris & parti Octobris nostri, qui proinde ad Decembrem nostrum vix aut ne vix quidem reduci potest.

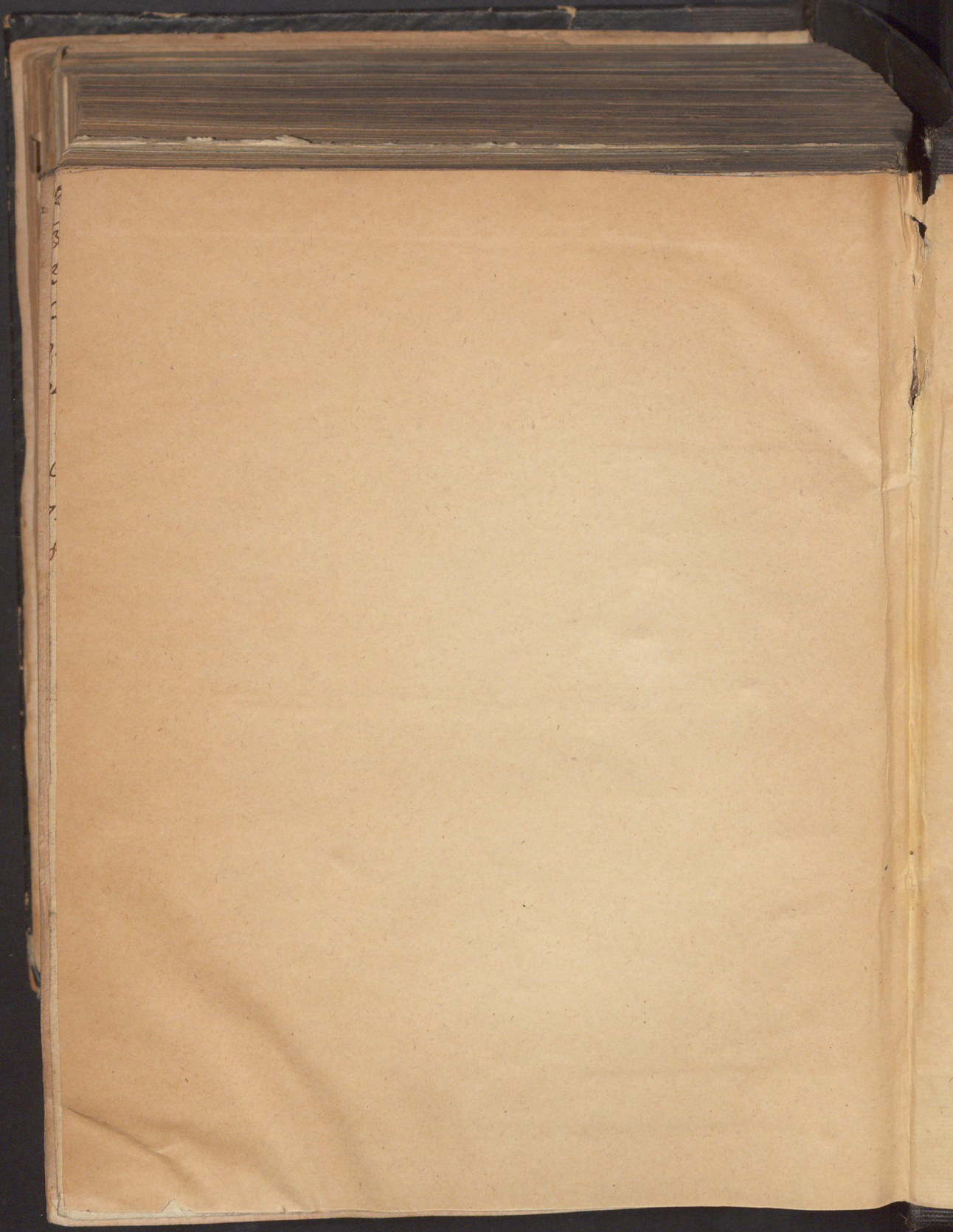
§. XL. *Opposita sunt virulenta figmenta Judæorum*, qui longe diversam de S. Maria Virgine & Josepho Fabulam, odio Veritatis, excogitarunt; sc. de *Mirjam*, Filia *Kalphi*, oriunda non ex tribu Juda, sed Benjamin, ante sponsalia ornatrice mulierum vel plicatrice s. comtrice capillorum muliebrium, quæ nupta fuerit cuidam Pappo secundum Legem, sed propter formæ præstantiam rapta a *Josepho Pandira* Nazareno, cui pepererit Jesum Nazarenum atque alios filios filiasque: Unde סטטא *Sattda Declinavit illa*, vel etiam *Stada* vocata fuit. quam Fabulam hodierni quidam Judæi de Jesu nostro intelligi nolunt; ad eum tamen digitum intendi rationibus non contemnendis probat *Buxtorffius* Lexico Thalmudico ad Vocem סטטא p. 1458. seq. *Lent Theol. hodiernæ Jud.* c. 4. §. 10. 16. *Wagenseil & Joh. Jac. Huldericus*, in libro pestilenti, *Sepher Tholedoth Jeschua hannozri* §. I. qui figmentum hoc refellunt. II. *Judæorum & Philosophorum Gentilium objectio*, quod incredibile videatur, Deum

Deum viscera & sordes uteri muliebris subire & Corpus humanum inde suscipere : ad quam respondent Doctores primitivæ Ecclesiæ & συγκατάβασιw eam, eumque ad vilitatem nostram descensum hoc simili declarant: *Si quis videat parvulum in profundo cœni necari, & ipse cum sit vir magnus & potens, extremum, ut ita dixerim, ingrediatur cœnum, & parvulum liberet morientem, pollutusne a te accusabitur hic vir, qui paululum calcaverit luti, an ut misericors laudabitur, quod vitam contulerit morituro?* Solis adhibent similitudinem, cujus radius, si in cœni alicujus voraginem demittatur, nunquidnam aliquid inde pollutionis acquirit? item Ignis, qui nulla materia vel obscena vel turpi adhibita pollui creditur. Tandem ita concludit Ruffinus: *Nos hominem a Deo creatum de terræ limo dicimus. Quod si obscenitas DEO reputatur opus suum requirenti, multo magis ei reputabitur opus istud ab initio fabricanti. Et superfluum est dicere, cur per obscœna transierit, cum non possis dicere, cur obscœna condiderit.* Ruffinus in Symbol.

§. XLI. Christus in ipsa Pueritia Parentes Hierosolyma comitabatur, ad Paschatos Festum, ubi in templo cum Doctolibus disseruit ex Lege & Prophetis, Luc. 2, 46. Parentibus alias subditus, v. 51. An vero intermedio inter puerilem ætatem & inchoatum Munus publicum ædes verterit, ligna & segmenta fabrilia ad focum instruendum collegerit, Nutritium in arte fabrilis juverit, atque ut Justinus Martyr scribit, τεκτόνια ἔργα εἰργάζετο, ἀπολεῖ καὶ ζυγὰ, hacque ratione convitiis civium suorum locum fecerit: *Nonne hic est faber Filius Mariae, Marc. 6, 3. in medio putamus relinquendum!*

O. A. D. G.

DEUM viscera & sordes uteri muliebris subire &
 Corpus humanum inde suscipere : ad quam respon-
 dent Doctores primitivæ Ecclesiæ & συνκαταβασι-
 eam, eumque ad vilitatem nostram descensum hoc
 simili declarant: Si quis videat parvulum in profundo cæni
 cari, & ipse cum sit vir magnus & potens, extremum,
 si dixerim, ingrediatur cænium, & parvulum liberet
 tem, pollutusne a te accusabitur hic vir, qui paululum
 luti, an ut misericors laudabitur, quod vitam
 morituro? Solis adhibent similitudinem,
 si in cæni alicujus voraginem demittatur,
 quid inde pollutionis acquirit? item Ignis,
 vel obscena vel turpi adhibita pollui cre-
 ditur. Ruffinus concludit Ruffinus: Nos hominem a
 Deo reputatur. Quod si obscenitas DEO
 reputatur, multo magis ei reputabitur
 opus istud. Et superfluum est dicere, cur
 per obscena possis dicere, cur obscena con-
 diderit. Ruffinus

§. XLI. Ch. Parentes Hierosolyma
 comitabatur, ad Pa. bi in templo cum Docto-
 ribus differuit ex Leg. Luc. 2, 46. Parentibus
 alias subditus, v. 51. An. inter puerilem ata-
 tem & inchoatum Munt. verterit, ligna &
 segmenta fabrilia ad focum. N. Nutri-
 tium in arte fabrili juverit,
 bit, τειρόντι ἐργα ἐργάζετο, a. s. Martyr scri-
 one convitiis civium suorum lo. Macque rati-
 faber Filius Mariæ, Marc. 6, 3. ne hic est
 relinquendum

O. A. D. G.